

VERSLAG VAN WATERS EN BOSSEN

„Bos, Jacht, Visserij” zo luidt de titel van het „Eerste Algemeen Verslag van het Bestuur van Waters en Bossen” in België, dat in het na-jaar 1958 is verschenen. In verschillend opzicht is het verschijnen van dit verslag een gebeurtenis. Vooreerst omdat dit de eerste maal is dat het Belgische Staatsbosbeheer een in het Nederlands geschreven en dus voor de Nederlandse bosbouwer gemakkelijk toegankelijk overzicht geeft van hetgeen de Minister van Landbouw in zijn uitgebreid en zeer lezenswaard voorwoord noemt: „wat het Bestuur van Waters en Bossen ge-waard is, wat het geworden is en wat het zal zijn”.

Het feit, dat alle publicaties in het Belgisch Bosbouw tijdschrift in het frans plaats vinden en dat de meerderheid der Belgische bosbouwers frans georiënteerd is, heeft in het verleden meer dan de afstand in kilo-meters, een slagboom gelegd tussen de Belgische en Nederlandse bos-bouw. Gelukkig is hierin de laatste jaren een kentering gekomen. De Benelux-gedachte heeft ook in dit opzicht gunstig gewerkt. De belang-stelling der bosbouwers is voor elkanders werk vergroot, er is meer con-tact en ook dit verslag zal dit, naar verwacht mag worden, bevorderen.

Want deze 207 bladzijden tellende verhandeling, gedrukt op fraai kunst-drukpapier en verlicht met 81 bijzonder mooie foto's, grafieken en kaarten, is meer dan een gewoon jaarverslag. Ieder die zich wil oriën-teren over de bosbouw in België en de taak van het Staatsbosbeheer, neme deze uitgebreide uitgave ter hand.

Op duidelijke wijze geeft hoofdstuk I een overzicht van de ontwikke-ling van het beheer der domeinbossen in België die tenslotte geleid heeft tot het huidige Bestuur van Waters en Bossen, laatstelijk gereorganiseerd bij Koninklijk Besluit van 17 januari 1957. Het is een bewogen geschie-den, die ons leert, dat juist in de periode van het samengaan van Zuid en Noord onder Koning Willem I ongeveer 35.000 ha Staatsbos werden vervreemd.

De taak van het bestuur is thans 4-ledig:

1e het beheer en de bewaking van de aan het bosregime onderworpen bossen (bossen van de Staat, gemeenten, provinciën, openbare instel-lingen en van de Nationale kas voor bediendenpensioenen);

2e de toepassing van het boswetboek, evenals van de wetten en regle-menten betreffende het bos, de jacht en de riviervisserij;

3e de toepassing van zekere bijzondere wetten en reglementen; ziekten, plagen e.d.;

4e de bescherming van de jacht en de riviervisserij.

In vergelijking tot Nederland heeft het Staatsbosbeheer in België dus een veelzijdiger taak. (de jacht en de riviervisserij worden in ons land door andere instanties behandeld). Anderzijds moet in België de intensi-teit der staatsbemoeiingen toch wel veel geringer zijn dan in Nederland, gezien het betrekkelijk klein ambtenarencorps in België.

De organisatievorm van het Staatsbosbeheer is als volgt:

Er is een Hoofdbestuur bestaande uit een Algemene Directie, (Directeur-Generaal is de heer Herbignat) met 2 directies; daaronder ressorteren een buitendienst en het proefstation te Groenendaal. De buitendienst bestaat uit 15 inspecties met 45 houtvesterijen, opgebouwd uit 178 brigaden met 458 gebieden. Het hoger technisch personeel telt 83 man, het aantal administratieve krachten 52 en het lager technisch personeel is 719 man sterk.

De taak der houtvesters is gemengd. Zij behandelen alle facetten, dus zowel de bosbouw als de jacht en de visserij. Een specialisatie als bij ons is doorgevoerd kent men daar dus niet. Alleen ten aanzien van de gebieden kent men gemengde of ongemengde gebieden (bijvoorbeeld met alleen de visserij).

Het proefstation te Groenendaal is verdeeld in een bosbouwsectie, een biologische sectie en een hydrobiologische sectie. Het is dus niet een zuiver bosbouwproefstation, maar de jacht- en visserijproblemen zijn ook in het onderzoek betrokken.

Hoofdstuk II behandelt de biogeographische omstandigheden van het Belgische bos, (waaronder klimaat, grondsoort en natuurlijke bostypen). Hierin wordt een overzicht gegeven van de geschiedenis van het Belgische bos. De hoge Staatsschulden leidden in de 19e eeuw tot een verkooppolitiek waardoor de oppervlakte Staatsbos terugliep van 80.000 ha tot 25.000 ha omstreeks 1900. Daarentegen steeg het bosbezit van de gemeenten aanmerkelijk door bebossing der uitgestrekte gemeentelijke heidevelden, onder andere om onteigening ten behoeve van ontginning te ontgaan.

Ontginning van bos tot landbouwgrond maakte echter, dat de totale oppervlakte bos vrijwel stationair bleef, ondanks genoemde bosaanleg. Alleen na 1930 is een duidelijke toename aan bos te constateren. Thans is de eigendomsverhouding in België: de Staat 65.000 ha, gemeenten 200.000 ha en openbare instellingen 11.000 ha, samen 46 % van het totaal. Daartegenover bezitten particulieren 324.000 ha, dus 54 %. Het particuliere bos is ten aanzien van de rest in het nadeel, doordat het erg versnipperd is. Volgens de jongste landbouwtelling (1950) bezit België in totaal 600.000 ha bos. Dit is 19,9 % van de landsoppervlakte.

Hoe geheel anders de omstandigheden bij onze Zuiderburen zijn dan in Nederland blijkt wel hieruit, dat 60 % van het bos uit loofhout bestaat. Hierbij moet worden opgemerkt, dat de helft hiervan middelbos is, $\frac{1}{4}$ opgaand bos en $\frac{1}{4}$ hakhout. Een groot gedeelte van het loofhout is dus weinig productief.

We vinden in het verslag ook een overzicht van het verloop der houtprijzen in de periode 1952-1956, van het jaarlijks verbruik aan hout (rond 3.500.000 m³ rondhout), van de jaarlijkse productie (ongeveer 2.000.000 m³ werk- en industriehout), van de import en export van hout.

Een afzonderlijke paragraaf is gewijd aan het Boswetboek dat al van 1854 dateert, doch dat in principe alleen toepasselijk is op de onder „bosregime” staande bossen. Deze Boswet bemoeit zich dus niet met het particulier bosbezit. Alleen de bossen van de Staat, van gemeenten en van andere openbare lichamen vallen onder het „Staatsbosregime” wat betreft bewaking, instandhouding, beheer en de exploitatie. Hierbij zij vermeld, dat de Staat op grond van een bijzondere wet (1931) in be-

paalde gevallen een kapverbod kan opleggen aan particulieren die abnormale vellingen willen uitvoeren (bijvoorbeeld ter voorkoming van erosie of verstuiving).

Over de onder het bosregime staande bossen vindt men in het verslag gegevens over de houtproductie (ongeveer 3 m³ per jaar/ha), de geldelijke uitkomsten en over de nog beschikbare hoeveelheid woeste grond. Ter bevordering van de bosbouw kan de Staat aan gemeenten en openbare lichamen een subsidie verlenen van 30 % in de kosten van bebossing en herbebossing. Bij tewerkstelling van werklozen neemt de Staat alle lonen plus 10 % van de sociale lasten voor zijn rekening.

Belangrijk is het hoofdstuk „de Bosbouw” waarin de verschillende bedrijfstvormen worden behandeld, evenals de daarbij beoogde doelstellingen. Wat het opgaand bos betreft wordt de groepsgewijze menging van loof- en naaldhout in verschillende leeftijdsklassen, als „het ideale economische bos” nagestreefd. De techniek om uitgaande van hakhout, middelbos of van ongemengd opgaand loof- en naaldhout tot dit ideale gemengde bos te komen wordt uitvoerig uiteengezet in verscheidene paragrafen.

De populier neemt ook in België een belangrijke plaats in en aan de bevordering van de teelt van deze houtsoort in kwantiteit en kwaliteit wordt veel aandacht besteed.

Bepalingen op het gebied van de bosbescherming, dus bosbrandbestrijding, insectenplagen en wildschade, zijn in verscheidene wetten en besluiten vastgelegd.

Uit het hoofdstuk over het bosbouwkundig onderzoek op het Proefstation te Groenendaal, blijkt wel, dat ook in België de vraagstukken van de bemesting, de dunning, het gebruik van exoten (25 arboreta, waaronder het beroemde te Groenendaal van 1898, met een oppervlakte van 250 ha) en de veredeling der houtsoorten, veel aandacht wordt besteed. Het Staatshandelskantoor en Drogerij van Boszaden, beheerd door het bosbouwproefstation, levert zaad van gewaarborgde herkomst uit binnen- en buitenland. Verder stelt het proefstation op grond van ecologische studies basismateriaal ter beschikking voor de bosinrichtingsdienst bij het opstellen van bedrijfsplannen.

Tot zover iets over de inhoud van het verslag met betrekking tot de bosbouw in het algemeen en het Staatsbosbeheer in het bijzonder. Andere hoofdstukken behandelen nog de Natuurreservaten, de Jacht en de Riviervisserij.

Het is niet duidelijk of het Belgische Staatsbosbeheer voornemens is om nu ook verder elk jaar met een verslag uit te komen, maar wij hopen gaarne dat dit het geval zal zijn, en dat dit „Eerste Algemene Verslag” hiertoe de inleiding vormt.

De minister van Landbouw spreekt in zijn voorwoord de wens uit „dat bij het lezen van dit algemeen verslag, het grote publiek zich bewust worde van de diensten aan het land bewezen door het Bestuur van Waters en Bossen. Het zal tevens het Bos beter begrijpen en meer liefhebben, terwijl het er toe zal worden gebracht het te eerbiedigen”.

Mij dunkt dat er alle reden is aan te nemen dat deze fraaie uitgave hiertoe veel zal bijdragen.

J. de Hoogh.